

Конспект

ВИЗНАЧЕННЯ

РОЗМІРУ

ШКОДИ,

завданої земельним ресурсам

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОЇ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ
ВНАСЛІДОК АГРЕСІЇ РФ

ВСТУП

Основним документом, що визначає порядок розрахунку шкоди, завданої землі та ґрунтам України, є затверджена наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 04 квітня 2022 року № 167 Методика визначення розміру шкоди, завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану.

Забруднення ґрунтів – накопичення у ґрунтах речовин, які негативно впливають на їх родючість та інші корисні властивості.

Засмічення земель – наявність на земельній ділянці сторонніх предметів, матеріалів, відходів та/або інших речовин без відповідних дозволів.

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ШКОДИ

Ґрунти вважаються забрудненими, якщо в їх складі виявлені негативні якісні зміни внаслідок:

- появи забруднюючих речовин, яких раніше не було,
- перевищення гранично допустимої концентрації небезпечних речовин.

Землі вважаються засміченими, якщо на земельній ділянці наявні сторонні предмети, матеріали, відходи або інші речовини без відповідних дозволів.

Інформаційною основою для встановлення фактів і визначення масштабів забруднення ґрунтів і засмічення земель є:

- огляд земельних ділянок;
- дані дистанційного зондування Землі;
- дослідження отриманих зразків проб ґрунтів;
- висновки експертів, довідки, відомості, отримані з офіційних джерел інформації, свідчення фізичних та юридичних осіб;

Обсяг забруднення ґрунтів визначається у кожному випадку окремо.

Розмір шкоди обчислюється уповноваженими особами, що здійснюють державний нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШКОДИ ВІД ЗАБРУДНЕННЯ ҐРУНТІВ

Основою для розрахунку розміру шкоди від забруднення ґрунтів є нормативна грошова оцінка земельної ділянки, ґрунти якої зазнали забруднення.

Витрати на зменшення рівня забруднення ґрунтів зростають залежно від глибини просочування забруднюючої речовини: при збільшенні глибини просочування

в 10 разів витрати на ліквідацію забруднення збільшуються утричі.

1. Шкода від забруднення ґрунтів:

$$PШ = 1,5 \times ГОЗ \times ПД \times КН \times Ко + Вр, \quad (1)$$

де $PШ$ – розмір шкоди від забруднення ґрунтів, грн;

$ГОЗ$ – нормативна грошова оцінка земельної ділянки, ґрунти якої зазнали забруднення, грн/м²:

дані можуть братися з будь-яких джерел. Щодо земельних ділянок, грошова оцінка яких не проведена або неможливо отримати дані, розраховується як середня нормативна грошова оцінка площі ріллі по області або Автономній Республіці Крим, помножена на 300 (коефіцієнт, що враховує силу негативних екологічних наслідків для родючості ґрунтів);

$ПД$ – площа земельної ділянки, м²;

$КН$ – коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини

Група небезпечності	Ступінь небезпеки	Кн
I	Надзвичайно небезпечні (ГДК/ОДК < 0,2 мг/кг)	4,0
II	Дуже небезпечні (ГДК/ОДК 0,2-0,5 мг/кг)	3,0
III	Помірно небезпечні (ГДК/ОДК > 0,5 мг/кг)	2,5
IV	Інші (рівні ГДК/ОДК не встановлені)	1,5

$Ко$ – коефіцієнт природоохоронної цінності земельної ділянки:

Територія з особливим режимом використання земель	Ко
Природні території та об'єкти природно-заповідного фонду	10
Штучно створені об'єкти природно-заповідного фонду	5
Охоронні зони навколо цінних природних об'єктів	3,5
Охоронні зони навколо об'єктів культурної спадщини	4
Охоронні зони навколо гідрометеорологічних станцій	2
Особливо цінні землі сільськогосподарського призначення	2,5
Округ санітарної (гірничо-санітарної) охорони у лікувально-оздоровчих місцевостях і на території курортів	4
Прибережні захисні смуги уздовж річок, навколо водойм та на островах, заплави малих річок	6
Прибережні захисні смуги уздовж морів, морських заток і лиманів та на островах	5
Пляжні зони уздовж морів, морських заток і лиманів	6
Водоохоронні зони уздовж річок, морів, навколо озер, водосховищ та інших водойм	4

Територія з особливим режимом використання земель	Ко
Охоронні зони наземних, надземних і підземних трубопроводів	2,5
Охоронні зони уздовж повітряних і підземних кабельних ліній зв'язку, а також навколо випромінювальних споруд телерадіостанцій та радіорелейних ліній	1,5
Охоронні зони уздовж повітряних і підземних кабельних ліній електропередачі	1,5
Захисні, охоронні та інші зони з особливими умовами користування навколо військових та інших оборонних об'єктів	1,5
Зони відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи	2
Зона санітарної охорони навколо об'єктів, у яких є підземні та відкриті джерела водопостачання, водозабірні та водоочисні споруди, водоводи, об'єкти оздоровчого призначення	6
Санітарно-захисні зони навколо об'єктів, які є джерелом виділення шкідливих речовин, запахів, підвищеного рівня шуму, вібрації, ультразвукових і електромагнітних хвиль, електронних полів, іонізуючих випромінювань	1,5
Прикордонна смуга уздовж державного кордону України	3
Сільськогосподарські угіддя, включені в установленому порядку до складу екомережі	3
Землі, зарезервовані для заповідання	4
Інші території з особливим режимом використання земель	4

V_p – вартість рекультивації земель, грн.

Вартість рекультивації земель:

$$V_p = K(c) \times K(k) \times K(z), \quad (2)$$

де V_p – вартість рекультивації земель, грн;

$K(c)$ – коефіцієнт складності рекультивації земель:

у випадку рівнинної місцевості дорівнює 1,

в інших випадках дорівнює 1,2;

$K(k)$ – коефіцієнт кількості забруднених/засмічених ділянок в одній територіальній громаді:

Кількість ділянок	Коефіцієнт кількості ділянок $K(k)$
1	1
2	1,1
3	1,2
4 і більше	1,9

$K(z)$ – вартість робіт із землювання, грн.

Вартість робіт із землювання:

$$K(z) = (П + 4000) \times S, \quad (3)$$

де $K(z)$ – вартість робіт із землювання, грн;

S – площа земельних ділянок, ґрунти яких забруднені, га;

$П$ – базова вартість робіт, грн/га.

Площа (S), га	Базова вартість (П), грн/га
менше 5	25 000
5-10	30 000
10-20	35 000
20-50	40 000
50-100	45 000
більше 100	50 000

2. Загальний обсяг відшкодування при одночасному забрудненні земельної ділянки декількома забруднюючими речовинами:

$$Pш.заг. = Pш.макс + 0,5 \times (Pш1 + Pш2 + \dots Pшn), \quad (4)$$

де $Pш.заг$ – загальний розмір шкоди від забруднення земельної ділянки декількома забруднюючими речовинами, грн;

$Pш.макс$ – максимальний з усіх розрахованих окремо для кожної забруднюючої речовини розмір шкоди, грн;

$Pш1 + Pш2 + \dots Pшn$ – розрахований розмір шкоди від забруднення земельної ділянки іншими забруднюючими речовинами, грн.

Визначення розміру шкоди внаслідок засмічення земель

Шкода внаслідок засмічення земель:

$$Pшз = Б \times Гоз \times Пдз \times Кзз \times Кег, \quad (5)$$

де $Pшз$ – розмір шкоди від засмічення земель, грн;

$Б$ – коефіцієнт, що враховує предмет засмічення земельної ділянки;

при засміченні земельної ділянки сторонніми предметами, матеріалами, відходами та/або іншими речовинами = 15,

при засміченні земельної ділянки небезпечними відходами та/або іншими небезпечними речовинами = 300.

$Гоз$ – нормативна грошова оцінка земельної ділянки, що зазнала засмічення, грн/м²:

дані можуть братися з будь-яких джерел. Щодо земельних ділянок, грошова оцінка яких не проведена або неможливо отримати дані, розраховується як середня нормативна грошова оцінка площі ріллі по області або Автономній Республіці Крим, помножена на 300 (коефіцієнт, що враховує силу негативних екологічних наслідків для родючості ґрунтів);

Пдз – площа засміченої земельної ділянки, м²;

Кзз – коефіцієнт засмічення земельної ділянки, що характеризує ступінь її засмічення відходами:

Ступінь засмічення	Об'єм відходів, м ³	Кзз
1	0-5	1,25
2	5-10	1,50
3	10-20	2,00
4	20-50	2,50
5	50-100	3,00
6	понад 100	4,00

Кег – коефіцієнт еколого-господарського значення земель:

Категорії земель та землі, що підлягають особливій охороні	Кег
Зона санітарної охорони навколо об'єктів, де є підземні та відкриті джерела водопостачання, водозабірні, водоочисні споруди, водоводи, прибережні захисні смуги вздовж морів, річок, навколо водойм	5,5
Землі оздоровчого призначення	5,0
Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	4,5
Охоронна зона навколо особливо цінних природних об'єктів, об'єктів культурної спадщини, гідрометеорологічних станцій	4,0
Землі рекреаційного призначення	4,0
Землі історико-культурного призначення	4,0
Особливо цінні землі	3,5
Землі сільськогосподарського призначення	1,0
Землі житлової та громадської забудови	1,0
Землі лісового фонду	1,0
Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони, іншого призначення	1,0

Якщо за шкалою еколого-господарського значення земель земельна ділянка, що зазнала засмічення, може бути класифікована за декількома категоріями земель чи особливостями охорони, для розрахунків обирається коефіцієнт з максимальним значенням.